

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ · УРОК 11

Італія в 20-х – 30-х рр.

Міні-презентація · матеріал уроку без тестів

Матеріал уроку

Урок 11. Італія в 20-х–30-х рр.

Фашистський режим Б. Муссоліні

Головна думка

Після війни Італія переживала соціальну кризу, розчарування результатами миру й слабкість парламентських урядів. Фашистський рух Беніто Муссоліні використав насильство, націоналістичні гасла та страх перед революцією, а після приходу до влади поступово ліквідував демократію й створив корпоративну диктатуру.

Після уроку учні мають уміти

пояснювати причини піднесення фашизму; описувати «похід на Рим»; простежувати перетворення коаліційного уряду на диктатуру; визначати сутність корпоративної держави.

Джерельна основа

І. Я. Щупак, «Всесвітня історія. 10 клас», § 12, с. 76–81.

1. «Переможена серед переможців»

Проблема Прояв

Територіальні Незадоволення тим, що Італія не отримала всіх очікування територій, на які розраховувала, зокрема Фіуме та Далмацію.

Людські втрати Близько 460 тис. загиблих, 500 тис. скалічених, понад 1,5 млн полонених.

Фінанси Війна коштувала близько 46 млрд лір; зовнішній борг зріс приблизно на 19 млрд лір.

Економіка Падіння промислового і сільськогосподарського виробництва, інфляція, криза 1920 р.

Суспільство Збіднення середніх верств, масові страйки, фабричні захоплення 1918–1920 рр.

2. «Червоне дворіччя» та слабкість парламенту

У 1918–1920 рр. в Північній Італії поширилися страйки й захоплення підприємств робітниками. На виборах 1919 р. значного успіху досягли соціалісти. Уряд Джованні Джолітті намагався компромісами знизити напругу, але страх власників і середніх верств перед революцією посилив попит на праві силові організації.

3. Виникнення фашистського руху

У березні 1919 р. Беніто Муссоліні створив у Мілані «Фаші ді комбаттіменто» — бойові спілки.

Початкові риси Зміст

Співпраця класів Замість класової боротьби проголошувалася необхідність підпорядкувати соціальні групи «загальнонаціональним» інтересам.

Сильна держава Держава мала стояти над окремими групами і керувати суспільством.

Націоналізм Культ величі Італії, реваншистські настрої, прагнення розширення впливу.

Популізм Початкова програма містила також демократичні й соціальні обіцянки, від більшості яких фашисти згодом відмовилися.

Фашистів підтримували частина фронтовиків, дрібних власників, службовців, молоді, люмпенізованих верств; важливим було й зближення з великим капіталом. Фашистські загони застосовували насильство проти соціалістів, комуністів і профспілок.

4. «Похід на Рим»

Дата Подія

24 жовтня 1922 Фашистський з'їзд у Неаполі; демонстрація готовності взяти владу.

27 жовтня Мобілізація фашистських загонів.

28 жовтня «Похід на Рим». Уряд просив короля оголосити надзвичайний стан.

29 жовтня Король Віктор Еммануїл III доручив Муссоліні сформувати уряд.

Матеріал уроку

Важливо. Фашисти прийшли до уряду не лише силовим тиском.
Вирішальним було рішення короля не застосувати армію і
легально призначити Муссоліні прем'єр-міністром.

5. Від коаліційного уряду до диктатури

Рік / етап Крок до диктатури

1922 Спочатку уряд Муссоліні був коаліційним.

Грудень 1922 Створення Великої фашистської ради.

Січень 1923 Формування фашистської міліції.

Рік / етап Крок до диктатури

1924 Парламентські вибори відбувалися під тиском і насильством; після вбивства депутата Дж. Маттеотті опозиція залишила парламент (Авентинський блок).

1926 Розпущено незалежні профспілки; надзвичайні закони ліквідували всі партії, крім фашистської, закрили опозиційну пресу, створили Особливий трибунал.

1928 Вибори фактично перетворилися на схвалення єдиного списку; Велика фашистська рада стала центральним органом режиму.

Гасло режиму. «Все в державі, все для держави, і нічого поза державою» — формула, що передавала тоталітарні претензії фашистського режиму.

6. Відносини з Католицькою церквою

У 1929 р. уряд Муссоліні та папа Пій XI уклали Латеранські угоди. Вони врегулювали тривалий конфлікт між італійською державою та папством; було визнано суверенітет Ватикану.

7. Корпоративна держава

Корпоративна держава — модель, у якій працівники й підприємці організовуються в контрольовані державою галузеві корпорації. Офіційно це мало примирити інтереси праці й капіталу, фактично ж посилювало контроль фашистської держави над економічним і соціальним життям.

Крок Зміст

1927 — «Хартія Проголошення принципів корпоративної організації праці» трудових відносин.

1930 Створення Національної ради корпорацій.

З 1934 Формування 22 галузевих корпорацій.

1939 Палату депутатів замінено Палатою фашій і корпорацій.

Корпоративна система не ліквідувала приватну власність, але ставила економічні та трудові відносини під контроль фашистської партії і держави.

8. Хронологія

Дата Подія

Березень 1919 Створення «Фаші ді комбаттіменто».

1921 Фашисти отримали 35 місць у парламенті.

28–29 жовтня 1922 «Похід на Рим» і призначення Муссоліні главою уряду.

1924 Вибори під тиском; убивство Дж. Маттеотті.

1926 Надзвичайні закони; оформлення однопартійної диктатури.

1927 «Хартія праці».

1929 Латеранські угоди.

1934 Формування системи корпорацій.

1939 Палата фашій і корпорацій.

9. Запитання для закріплення

1. Чому після війни в Італії поширилися реваншистські й радикальні

настрої? (§12, с. 76–77)

2. Які соціальні групи підтримували фашистський рух і чому? (§12, с.

77–78)

3. Як відбувся «похід на Рим» і чому король передав владу

Муссоліні? (§12, с. 78)

4. Які кроки 1922–1928 рр. перетворили уряд на диктатуру? (§12, с.

78–80)

5. Що передбачали Латеранські угоди? (§12, с. 80)

6. Що таке корпоративна держава і як вона працювала в Італії? (§12,

с. 80–81)